

NOVI ČLANOVI

izabrani u glavnoj godišnjoj skupštini 30. maja 1930.

Alfons Maria Mucha.

Rođen 24. jula 1860. godine u Ivančicama, u Moravskoj, kao sin Andrije Muche, nižeg činovnika kod tamošnjeg kotarskog suda. Već u najmlađim godinama bilo mu je crtanje jedina zabava. Svršivši češku gimnaziju u Brnu bio bi najvolio, da bude primljen u umjetničku akademiju u Pragu, ali kako nije imao sredstava, odlučio je da će učiti sam. Da uzmogne proživjeti, risao je i slikao portrete. Slučaj ga je doveo u doticaj sa grofom Khuen-Belassi, kojemu je slikama ukrasio dvorac Emmahof. Grof se zauzeo za njega i poslao ga na svoj dvorac u Tirolu, Gandegg, da tamo godinu dana studira prirodu. Ovdje ga je otkrio münchenki akademski slikar Kray došavši grofu Khuenu slučajno u goste. Kray je objasnio grofu, da je svakako potrebno, da Mucha ide studirati na akademiju u München, i da nema pogibli, da će se u svome štićeniku razočarati.

Tako je Mucha god. 1885. stigao u München, gdje je na umjetničkoj akademiji radio dvije godine. Na pitanje Khuenovo, kamo bi želio da ga pošalje na dalje nauke, da li u Rim ili u Pariz, odlučio se Mucha god. 1887. za Pariz i onamo je poslije ferija otputovao. Odmah se upisao na akademiju kod Boulanger-a i Lefèvre-a i zatim stupio u atelier Jean Paul Laurence-a. Izgubivši usred nauka potporu, Mucha je bio primoran brinuti se ne samo za svoj opstanak, već i naročito za to, da svrši nauke. Nastalo je najteže vrijeme njegova života, bijeda i nevolja. U to doba dobro su mu došle narudžbe ilustracija raznih izdavača. Dobitak od svojih radova upotrebio je za dalje studije. Tako je prošlo deset godina naporna rada, 14 sati svakodnevno. Svojim radovima svratio je na se pažnju izdavača Armand Colina, koji mu je povjerio ilustriranje čuvenog Seignebosova historijskog djela Scènes et Épisodes de l'histoire de l'Allemagne, koje je ukrasio sa 40 kompozicija.

Djelo je imalo veliki uspjeh, tako da mu je izdavač povjerio novi rad: *Scènes et Épisodes de l'histoire d'Espagne*. Svršetak ovoga djela prekinula je izdavačeva smrt. Mucha sam nije više mogao toliko vrijeme posvećivati velikim kompozicijama, jer se pomalo spremao novi put njegov u umjetničkom radu.

Dogodi se jednoga dana, da je u nezgodan položaj dospio litografski zavod Lemercier, koji je obično štampao plakate za Saru Bernhardt. Igrala je upravo u novoj Sardouovoj drami *Dismondi* i u velikoj žurbi naručila novi plakat. Slučajno je bio risač zavoda bolestan, i tako Lemercier-Brunoff ponudi izvedbu plakata Muchi, koji ponudu primi. U tri dana bijaše plakat gotov. Donio je u Muchin rad posve nove mogućnosti, dekorativne kompozicije, kojima je obilno pomogao rušenje starih tradicija i uvođenje nove umjetnosti. Po savjetu mnogih mladih umjetnika on je otvorio svoju akademiju, u kojoj je sedam godina predavao. Novi elementi u dekorativnoj umjetnosti, kojima su Muchini radovi u ono doba vrvjeli, potakli su izdavača i vlasnika »*Librairie centrale des beaux arts*«, te zatraži od njega, da sastavi novo književno djelo, neku vrstu enciklopedije novih formi. Tako su postale dvije velike sveske sjajno opremljenog djela: »*Les documents décoratifs*« i »*La figure dans la décoration*«. To je djelo imalo veliko značenje i doživjelo je neobičnu prođu. Bilo je godinama traženi izvor modernog umjetničkog dekorativnog rada, a i danas je još u raznim granama pravi putokaz. Bez njega nije mogla biti nijedna škola likovne i obrtne umjetnosti.

Ovim knjigama i velikim nizom dekorativnih radova mislio je Mucha, da je rekao po prilici sve, što je htio reći u prilog razvitku novorođene umjetnosti, te je odlučio obratiti se nečemu, što mu je već odavna u duši raslo. To bi bilo djelo, kojemu bi mogao posvetiti svu svoju snagu, svoje znanje, svoju umjetnost, koje bi donijelo moralno ojačanje njegovu dragom narodu i cjelokupnom slavenstvu. Kako je djelo zamislio, tako ga je i izveo. To je ciklus historijskih slika iz povijesti svih Slavena, što ga je nazvao »*Slavenska epopeja*«. Ono nije imalo biti plaćeni rad, već je započeto i izvedeno o njegovu trošku i predano gradu Pragu na dar. Da lakše nabavi potrebna sredstva, otputovao je god. 1904. u Ameriku. Kod banketa u New Yorku, gdje se čestitalo Rusiji na njenom stupanju u rat sa Japanom, upoznao se sa svojim susjedom kod stola gospodinom Ch. R. Crane-om, bogatim Američaninom i slaveno-

filom, koji je, šest godina kasnije, pomogao ostvariti Muchine osnove. Od 1904. svake godine boravio je Mucha u Americi i sakupljao priloge. Kad je 1909. godine računao i vidio, da bi morao žrtvovati još mnogo skupocjenog vremena, dok bi osigurao mogućnost, da izvede svoj ciklus, predložio je gospodinu Crane-u, da se složi s njime za zajednički rad tako, da će pokrivati gotove troškove rada, a Mucha će dati svoj rad i vrijeme, uz uvjet, da se gotovo djelo pokloni gradu Pragu. Crane je pristao na njegov prijedlog, i tako je mogao Mucha nakon povratka u Prag odmah pristupiti izvođenju. Ljetos, poslije 18 godina rada, gotov je ciklus preuzela praška općina.

Znatnija djela A. M. Muche:

Adamite — Svatopluk Čech, Pariz 1889.

Les Contes de Grandmère — Jouvett, Pariz 1890.

Anatol France — ilustracije njegovih djela.

Ilsée, tripolska princesa — izdavač Henry Piazza.

Le Pater — izdavač Henry Piazza.

Au son des cloches de Noël et Pâques — izdavač Henry Piazza, Pariz 1890—1903.

Les Béatitudes — New York 1906.

Na svjetskoj izložbi god. 1900. u Parizu: bosanski paviljon, povijesti Bosne i Hercegovine, zidne slike.

Plakate: Sarah Bernhardt i mnogo drugih.

Épopée Slave, ciklus 20 slika, od kojih je pet izložio god. 1920—1921. u Brooklyn Museum (New York) i u Art-Institutu (Chicago).

A. M. Mucha je član Akademije znanosti i umjetnosti u Pragu, vitez reda počasne legije, komander bugarskog ordena Pour le mérite publique, vlasnik bugarskog zlatnog ordena za zasluge u umjetnosti. Stekao je grand prix na svjetskoj izložbi u Parizu (1900), zlatne medalje na izložbi umjetnosti u Bruxellesu (1901), u Londonu (1912) i u Buenos Airesu.

Predlažem, da Jugoslavenska akademija izabere Alfonsa Mariju Muchu svojim počasnim članom.

U Zagrebu, 26. februara 1930.

Robert Frangeš Mihanović